

Васильців Т. Г.
доктор економічних наук, доцент,
заступник директора, Регіональний філіал
Національного інституту стратегічних досліджень
у м. Львові, Україна
tgvas@mail.ru

УДК 338.242:65.012.8

Гринкевич С. С.
доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіки підприємства,
Львівська комерційна академія, Україна
hrynkesvit@meta.ua

Формування середовища економічної безпеки підприємництва в Україні

Анотація. У статті розглянуто сучасні трактування економічної безпеки підприємництва й представлено авторське розуміння сутності цього поняття. Обґрунтовано об'єктивну необхідність державної політики формування безпечного для бізнесу економіко-правового середовища, виявлено вади нинішньої системи державного регулювання цієї сфери. Авторами визначено стратегічні пріоритети та домінуючі заходи державної політики щодо радикальної та негайної трансформації вітчизняного середовища, забезпечення економічної безпеки бізнесу. Їх втілення у життя дасть змогу підвищити ділову активність населення, сприятиме збільшенню чисельності суб'єктів малого підприємництва та посиленню їх ролі в економіці.

Ключові слова: державне регулювання; бізнес; економічна безпека; економіко-правове середовище.

Taras Vasylytsiv

D.Sc. (Economics), Associate Professor, National Institute of Strategic Research (Regional branch), Lviv, Ukraine
2a, B. Tershakovtsov Str., Lviv, 79005, Ukraine

Svitlana Grynkevych

D.Sc. (Economics), Associate Professor, Lviv Commercial Academy, Ukraine
10, T. Baranovsky Str., Lviv, 79005, Ukraine

Environment for economic security of entrepreneurship formation in Ukraine

Abstract. *Introduction.* The main problem of providing economic security for entrepreneurship by the state policy is not formed economic safety for entrepreneurial activity environment, which is the direct factor of business deactivation, direct obstacle of demotivation for business, creation of new enterprises and providing employment, strengthening the role of small business in economy, realization of structural reforms and institutional changes, forming of the middle class.

Purpose. To justify the components of entrepreneurship economic security environment and to determine priorities and facilities of the state policy in this sphere.

Results. Economical safety environment for entrepreneurship consists of institutional legal and institutional organizational providing, transparent competition environment and presence of economic, organizational, psychological terms for sufficient protection of economic interests (rights, financial and immaterial resources and assets, financial and economical condition and results) of enterprise sector subjects during the processes of co-operating with the state, other subjects of economic activity, other elements of institutional environment.

Conclusion. Priority directions and tasks of forming the state policy for entrepreneurship economic security environment is improvement of entrepreneurship institutional basis, development and realization of entrepreneurship export potential, investment-innovative «climate» improvement, financial, scientifically technological, production, power and ecological security level of entrepreneurship sector strengthening.

Keywords: State Regulation; Business; Economic Security; Economical and Legal Environment

JEL Classification: E32; K22; K41; L14; L26

Васильців Т. Г.

доктор економічних наук, доцент, заступник директора,
Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень в г. Львові, Україна

Гринкевич С. С.

доктор економічних наук, завідувач кафедри економіки підприємства,
Львівська комерційна академія, Україна

Формирование среды экономической безопасности предпринимательства в Украине

Анотація. В статті розглянуто сучасні трактування економічної безпеки підприємництва й представлено авторське розуміння сутності цього поняття. Обґрунтовано об'єктивну необхідність державної політики формування безпечного для бізнесу економіко-правового середовища, виявлено вади нинішньої системи державного регулювання цієї сфери. Авторами визначено стратегічні пріоритети та домінуючі заходи державної політики щодо радикальної та негайної трансформації вітчизняного середовища, забезпечення економічної безпеки бізнесу. Їх втілення у життя дасть змогу підвищити ділову активність населення, сприятиме збільшенню чисельності суб'єктів малого підприємництва та посиленню їх ролі в економіці.

Ключевые слова: державне регулювання; бізнес; економічна безпека; економіко-правове середовище.

Постановка проблеми. Серед доміантних перешкод формування в Україні повноцінної ринкової економіки із здоровим конкурентним середовищем та конкурентоспроможним національним господарством, де реалізуються інституціональні зміни та відбуваються позитивні структурні зрушення, слід виділити все ще недостатній рівень розвитку та роль підприємницького сектору в економіці. Важливою системною причиною цього передусім є нерациональність економіко-правового середовища комерційної господарської діяльності і, зокрема, її економічна небезпечність при започаткуванні та веденні власної справи. Проблема ускладнення забезпечення економічної безпеки бізнесу набула тенденційного характеру, посилюючи об'єктивну необхідність розробки стратегічних і операційних засобів політики покращення середовища безпеки бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Впродовж останніх років в Україні з'явилося достатньо багато публікацій, присвячених проблемі безпеки, що обумовлено негативними наслідками світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 років. Але наукове опрацювання проблеми формування середовища економічної безпеки підприємництва необхідно вважати все ще недостатнім. Ще не лише не розроблено системні пропозиції для державної політики, а й не усунуто суттєві розбіжності навіть щодо трактування поняття безпеки підприємництва.

Так, можна виокремити часто різнохарактерні підходи й погляди. Це, по-перше, формування здатності до «самовиживання» і розвитку суб'єктів господарювання в умовах виникнення зовнішніх і внутрішніх загроз (В. Забродський [1, с. 5–63]), необхідність досягнення встановлених цілей розвитку (А. Соснин та І. Чумаріна [2, с. 64]), превентивні заходи в усіх напрямках і видах діяльності (В. Франчук [3, с. 98]); по-друге, забезпечення захисту інтересів суб'єктів підприємництва у площині стратегічного планування їх розвитку (О. Ареф'єва [4, с. 50]); по-третє, гарантування належного рівня функціональних складових економічної безпеки суб'єктів господарювання – так званий ресурсно-функціональний підхід (В. Гець [5, с. 34–36]); по-четверте, створення умов господарювання, за яких отримується прибуток і збільшується капіталізація підприємницького сектору (Д. Покришка, Я. Жаліло та ін. [6, с. 25–27]); по-п'яте, створення умов для забезпечення захищеності комерційної таємниці та інформації як найбільш цінного господарського ресурсу (Г. Андрощук [7, с. 34–36]); по-шосте, підтримання життєздатності суб'єктів підприємницького сектору у середовищі великої кількості інших економічних агентів з їх власними інтересами (Г. Козаченко, В. Пономарьов та О. Ляшенко [8, с. 87]); по-сьоме, формування здатності до інвестиційного та інноваційного розвитку суб'єктів господарювання (С. Шкарлет [9, с. 13]); по-восьме, збільшення соціального капіталу підприємницького сектору, адже безпека визначається найменш захищеною ланкою – персоналом (Т. Ковальчук [10, с. 7]).

Зауважимо, що чітка, розуміла та однозначна ідентифікація підходів до управління економічною безпекою підприємництва необхідна для вибудування системної і комплексної державної політики її забезпечення у підприємницькому секторі. Відтак, невирішеними частинами досліджуваної проблеми є передусім уточнення сутнісних характеристик та обґрунтування на цій основі пріоритетів та засобів державної політики формування середовища економічної безпеки підприємництва в Україні.

Проблеми економічної безпеки підприємництва не настільки актуальні в економічно розвинених державах, передусім через значно вищу якість інституціонального середовища бізнесу, проте також досліджуються. Так, найбільш близькими для інституціонально-психологічного підходу до управління безпекою підприємництва стали праці Х. У. де Сото (Jesus Huerta de Soto, 1992), де подається широке значення безпеки підприємництва в суспільстві – забезпечення виникнення, збереження та розвитку цивілізації [11, с. 47]. У дослідженнях Р. Барро (R. Barro, 1991) розглядався вплив на розвиток підприємництва та

економічне зростання зміни індексів демократії, дотримання законів, встановлення політичних прав і свобод. Хоча у працях К. Сала-і-Мартіна та Д. Родріка (X. Sala-i-Martin, D. Rodrick, 2004) було поставлено під сумнів пряму залежність економічного зростання та безпеки від рівня демократії в країні, науковці знаходять інші чинники політичної та економічної стійкості [12, с. 237, 239]. С. Мердок досліджував взаємозв'язки корупції та економічного розвитку [13, с. 68], а сучасні дослідження підприємництва та проблем його економічної безпеки зміщуються вже на особливості управління (Д. Куратко та Р. Ходжетс (Donald F. Kuratko, Richard M. Hodgetts, 2001) [14, с. 7–8]).

Проте особливості сучасного періоду розвитку економіки України, критичні за обсягами та гострі за соціальними наслідками процеси ділової деактивізації населення, обумовлені високим рівнем загроз приватному підприємництву, актуалізують потребу в удосконаленні теоретико-прикладного базису підвищення ефективності управління та формування середовища забезпечення економічної безпеки сектору підприємництва.

Метою статті є обґрунтування сутнісних характеристик поняття та складових економічної безпеки підприємництва, виявлення недоліків вітчизняного середовища безпеки бізнесу, а також обґрунтування пріоритетів та засобів державної політики формування середовища економічної безпеки підприємництва в Україні.

Основні результати дослідження. Виходячи з узагальнення теоретичних засад економічної безпеки, функцій та соціально-економічної ролі підприємництва як сектору національного господарства, є підстави для висновку, що економічна безпека підприємництва є станом захищеності економічних інтересів суб'єктів цього сектору під час процесів взаємодії з державою, іншими суб'єктами господарської діяльності (у т. ч. неформального сектору), елементами інституціонального середовища та при створенні суспільних благ і послуг. Економічними інтересами є права, активи, матеріальні та нематеріальні ресурси, що використовуються у різних сферах господарювання, які суб'єкти підприємництва під час або внаслідок взаємодії з державними структурами, суб'єктами зовнішнього середовища та іншими економічними агентами можуть втратити та зазнати через це збитків або фінансових витрат, істотного погіршення фінансово-економічного стану і результатів фінансово-господарської діяльності.

Відповідно, метою державного регулювання системи забезпечення економічної безпеки підприємництва є розвиток його суб'єктів, покращення їх економічної ефективності та фінансової стійкості і ліквідності, зростання ролі в економіці. Основними параметрами при цьому виступають умови господарювання, інституціональне середовище, захист права приватної власності, захищеність майна та капіталу, рівність у доступі до ресурсів і ринків, відсутність корупції та державна підтримка і сприяння.

Досягнення мети формування системи забезпечення економічної безпеки підприємництва потребує вирішення комплексу завдань та реалізації функцій безпеки, узгоджених між собою синергетичними властивостями і системоутворюючими елементами, дотримання принципів механізму функціонування та засобів управління. Лише за умови системного підходу створюються передумови належного формування політики економічної безпеки підприємництва з усіма її складовими елементами, спроможної забезпечити необхідну ефективність і життєздатність його суб'єктів.

Відповідно, оцінка ролі економічної безпеки підприємництва в системі економічної безпеки держави ($ЕБП(t)$) на момент часу t може розглядатися як сукупність таких складових:

$$ЕБП(t) = \{u_1(t), u_2(t), u_3(t), u_4(t), u_5(t), u_6(t), u_7(t)\}, \quad (1)$$

де u_1 – рівень інноваційної активності суб'єктів підприємництва держави та її ролі у формуванні конкурен-

тоспроможності економіки; u_2 – стан розвитку та роль підприємництва у забезпеченні регіонального та місцевого розвитку; u_3 – участь підприємницького сектору в мінімізації економічних загроз безпеки держави; u_4 – вагомість ролі підприємництва у зміцненні структурних складових елементів економічної безпеки держави; u_5 – рівень структурної збалансованості підприємництва у контексті формування належного рівня ринкової конкуренції та участі суб'єктів підприємництва у зниженні рівня інертності економіки; u_6 – рівень безпеки стратегічно важливих (які мають ознаки домінування на ринку товарів і послуг, містоутворюючі та підприємства, які мають важливе значення для економіки і безпеки держави) підприємств; u_7 – стан захищеності інтересів підприємств як вагомого демократичного та найбільш активного суспільного прошарку суспільства.

Методологічною основою окресленого підходу є системність політики забезпечення економічної безпеки підприємництва та розгляд її як функції структурних складників безпеки та напрямів зміни визначальних параметрів в їх межах.

Стан економічної безпеки підприємництва в Україні можна охарактеризувати як незадовільний. Особливо характерно це проявляється у найбільшому (за чисельністю суб'єктів господарювання та кількістю зайнятих) сегменті підприємницького сектору – малому бізнесі. Так, погіршення важливих макроекономічних характеристик розвитку і безпеки сектору малого підприємництва України (зменшення у 2012 році порівняно з 2008 роком кількості малих підприємств на 6,2% та фізичних осіб-підприємців – на 49,8%, чисельності зайнятих на малих підприємствах – на 11,6%, частки малих підприємств в обсягах реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – на 0,5 в. п., зниження фактичних показників більшості індикаторів макроекономічної, фінансової, техніко-технологічної, інтелектуально-кадрової та інших складових безпеки до значень, нижчих за критичні), що розпочалося в 2008–2009 роках та триває досі, було настільки істотним, що разом із недостатністю інституційного забезпечення та системними недоліками бізнес-середовища дає об'єктивні підстави стверджувати про критичне погіршення умов та середовища функціонування суб'єктів малого бізнесу в нашій державі.

За допомогою опитування власників, керівників та фахівців суб'єктів підприємництва України визначено, що найбільшою мірою на їх економічні інтереси впливають відносини з представниками влади (так вважають 33% опитаних) та діяльність злочинних структур (відзначили 22% респондентів). Економічні втрати суб'єктів бізнесу здебільшого пов'язані з отриманням дозволів на будівництво, погоджень державних структур, участю в державних тендерах та закупівлях, отриманням дозволів на виробництво, високим рівнем злочинності. Суттєві проблеми виникають у відносинах із найманим персоналом. Дестабілізують ситуацію зміни законодавства, недосконалий захист права приватної власності. Зазначені проблеми відображаються у втратах, які опитані оцінили у відсотках до вартості інвестованого в бізнес капіталу.

Цим проблемам не приділяють необхідної уваги при державному регулюванні системи забезпечення економічної безпеки підприємництва у національній, регіональних та місцевих програмах підтримки підприємництва в Україні. Недоліками державного регулювання в цій площині також є недотримання таких принципів, як додержання балансу економічних інтересів особи, суспільства та держави; своєчасність та адекватність заходів із відвернення загроз економічним інтересам суб'єктів бізнесу; недопущення монополізації суспільно-економічного життя.

Внаслідок недостатньої ефективності стратегічного програмування розвитку підприємництва його показники в Україні ще не досягли рівня розвинених держав (йдеться про показники кількості чинних, новостворюваних підприємств, їх життєздатність протягом тривалого періоду часу, ефективність використання ресурсного потенціалу та практично про всі соціальні характеристики бізнесу), а

рівень економічної безпеки підприємництва залишається низьким.

Вітчизняна система стратегічного планування розвитку і зміцнення економічної безпеки підприємництва характеризується такими головними недоліками:

- 1) програми підтримки підприємництва стосуються лише сектору малого бізнесу, а отже, не передбачають заходів сприяння розвитку усіх секторів підприємництва;
- 2) відсутня належна спадковість програм;
- 3) пріоритетні завдання не підпорядковані основній меті, що пояснюється відсутністю ієрархії в системі цілей;
- 4) усталений перелік кількісних індикаторів оцінки результативності програмних заходів є неповноцінним;
- 5) обсяги фінансування програм підтримки підприємництва науково чи ресурсно необґрунтовані, змінюються хаотично як на центральному, так і на регіональному та місцевому рівнях;
- 6) механізм державного програмування не передбачає належного моніторингу цього процесу. Це об'єктивно доводить необхідність удосконалення стратегічного програмування покращення середовища економічної безпеки підприємництва України.

Для належної реалізації стратегічних завдань державної політики зміцнення економічної безпеки підприємництва в Україні необхідно сформувати її повноцінний інституціональний базис. Доцільність заходів у цьому напрямі підтверджується тим, що інфраструктура не лише економічної безпеки, а й підтримки підприємництва в Україні є недостатньою та значно поступається розвиненим країнам світу, вітчизняне законодавство не передбачає належних стимулів створення і розвитку сукупності інституцій безпеки підприємництва, залишаючи їх лише для регіонів та міст, які володіють належними фінансовими засобами та які бажають добровільно працювати у цьому напрямі. Тому вітчизняна мережа інституцій підтримки підприємництва перебуває під загрозою руйнування (йдеться не про кількість інституцій підтримки, а їх можливості).

Оперативні заходи державної політики формування середовища економічної безпеки підприємництва в Україні необхідно здійснювати за основними (найбільш незабезпеченими) характеристиками цього середовища – система оподаткування, дозвільна сфера, ліцензування, державний нагляд у сфері господарської діяльності, інноваційна інфраструктура, фінансово-інвестиційне та техніко-технологічне забезпечення.

Прозорість та ефективність дозвільної системи, рівність у доступі і проходженні дозвільних процедур впливають на стан сформованості конкурентного середовища, а недосконалість та складність їх проходження призводить як до руйнування засад справедливої конкуренції та економіко-правового середовища, так і до зниження рівня економічної безпеки підприємництва в Україні. Необхідною є реалізація заходів у контексті удосконалення вітчизняної дозвільної системи за такими напрямками: посилення контролю та відповідальності посадових осіб дозвільних органів; проведення ревізії переліку існуючих ліцензій та дозволів; покращення роботи місцевих дозвільних органів; створення органу з моніторингу дозвільної системи; популяризація досвіду проходження дозвільних процедур.

Завданнями політики розвитку вітчизняного інноваційного середовища підприємництва є формування системи ефективної міжгалузевої кооперації для забезпечення ресурсоощадних виробничих циклів; фінансово-економічне стимулювання запровадження суб'єктами підприємства інноваційних технологій та інвестицій; створення та поширення знань між науково-дослідними інституціями та суб'єктами підприємницької діяльності; підвищення якості роботи регіональних органів державного управління щодо моніторингу та планування інноваційного розвитку підприємств.

Важливими завданнями державної політики в умовах зростання цін на енергоресурси є посилення контролю за виробництвом і використанням паливно-енергетичних ресурсів; фінансово-економічне стимулювання енергозбере-

ження; сприяння залученню інвестицій на оновлення та розвиток техніко-технологічної бази вітчизняних підприємств.

Для удосконалення державної політики протидії тінізації економічних відносин на субрегіональному рівні необхідною є відмова від ситуаційних підходів до вирішення цієї проблеми. Для цього необхідно на центральному рівні державного управління ухвалити рішення про обов'язкове включення розділу та відповідних заходів із детінізації економіки малих міст до регіональних та місцевих програм соціально-економічного розвитку.

Висновки. Економічна безпека підприємництва є невід'ємною передумовою відновлення ділової активності населення, формування потужного підприємницького сектору та утворення середнього класу. Для цього слід створити безпечно підприємницьке середовище із належним рівнем захищеності економічних інтересів (права, матеріальні та нематеріальні ресурси і активи, фінансово-економічний стан та результати господарювання) суб'єктів підприємницького сектору під час процесів взаємодії з державою, іншими суб'єктами господарської діяльності, елементами інституційного середовища.

Пріоритетними напрямками та завданнями державної політики формування в Україні середовища економічної безпеки підприємництва є:

- 1) удосконалення інституціонального базису підприємництва;
- 2) розвиток і реалізація експортного потенціалу підприємств;
- 3) покращення інвестиційно-інноваційного клімату;
- 4) зміцнення фінансової, науково-технологічної, виробничої, енергетичної, екологічної безпеки підприємництва.

Для ефективного вирішення окреслених стратегічних завдань необхідно створити повноцінний інституціональний базис, а операційні програмні засоби реалізації відповідної стратегії доцільно поєднати з посиленням найбільш загрозливих для безпеки характеристик підприємницького середовища (система оподаткування, дозвільна сфера, ліцензування, державний контроль, інноваційна інфраструктура, фінансово-інвестиційне та техніко-технологічне забезпечення). Подальші наукові дослідження доцільно сфокусувати на удосконаленні методики оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці підприємницької діяльності.

Література

1. Забродський В. А. Власність, економічна безпека і держава / В. А. Забродський, М. О. Кизим // Економічна кібернетика. – 2000. – № 3–4. – С. 58–63.
2. Соснин А. С. Менеджмент безопасности предпринимательства / А. С. Соснин, П. Я. Пригунов. – К. : Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 357 с.
3. Франчук В. І. Основи економічної безпеки / В. І. Франчук. – Львів : 2008. – 203 с.
4. Арефе'ва О. В. Наукові основи формування економічної безпеки підприємств / О. В. Арефе'ва // Недержавна система безпеки підприємства як суб'єкт національної безпеки України [Редкол. І. І. Тимошенко та ін.]. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – С. 49–53.
5. Моделювання економічної безпеки : держава, регіон, підприємство : Монографія / [за ред. В. М. Геєця]. – Х. : Інжек, 2006. – 240 с.

6. Механізми розвитку підприємництва в умовах посткризового відновлення економіки України : Аналітична доповідь / Д. С. Покришка, Я. А. Жаліло, Д. В. Ляпін, Я. В. Белінська [та ін.]. – К. : НІСД, 2010. – 72 с.
7. Андрощук Г. А. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны : Монография / Г. А. Андрощук, П. П. Крайнев. – К. : Издательский Дом «Ин Юре», 2000. – 400 с.
8. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. – 280 с.
9. Шкарлет С. М. Формування економічної безпеки підприємств засобами активізації їх інноваційного розвитку: автореф. дис. д.е.н. за спец. 08.00.04 / С. М. Шкарлет; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана». – К., 2008. – 34 с.
10. Ковальчук Т. Т. Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика / Т. Т. Ковальчук. – К. : Знання, 2004. – 638 с.
11. Jesus Huerta De Soto. Socialismo, Calculo Economico y Funcion Empresarial. – Union Editorial. – Madrid. – 488 p.
12. Шараев Ю. В. Теория экономического роста / Ю. В. Шараев. – М. : ГУ ВШЭ, 2006. – 254 с.
13. Murdoch C. Economic factors as objects of security : Economics security Lawrence, 1977. – P. 67–98.
14. Donald F. Kuratko, Richard M. Hodgetts. Entrepreneurship: A Contemporary Approach. – Harcourt College Publishers, 2001. – 722 p.
15. Поповиченко Ю. А. Державне регулювання системи забезпечення економічної безпеки сектору малого підприємництва: автореф. дис. к.е.н. за спец. 08.00.03 / Ю. А. Поповиченко; Львівський національний аграрний ун-т. – Львів, 2014. – 20 с.

Стаття надійшла до редакції 28.03.2015

References

1. Zabrodsky, V. A., & Kyzym M. O. (2000). Property, economic security and state. *Ekonimichna kibernetika (Economic cybernetics)*, 3–4, 58–63. (in Ukr).
2. Sosnin, A. S., & Prigunov, P. Ya. (2002). *Security of entrepreneurship management*. Kyiv: European University. (in Rus.).
3. Franchyuk, V. I. (2008). Bases of economic security. Lviv: Lviv University of Internal Affairs. (in Ukr).
4. Arefyeva, O. V. (2003). *Scientific bases of enterprises' economic security forming. Non-state system of entrepreneurship safety as a subject of national safety of Ukraine*. Kyiv: European University. (in Ukr.).
5. Geyets, V. M. (2006). *Design of economic security: state, region, enterprise*. (Eds.). Harkiv: Inzhnek. (in Ukr.).
6. Pokryshka, D. S., Zhaliilo, Ya. A., & Lyapin, D. V. (2010). *Mechanisms of entrepreneurship development in the conditions of economy of Ukraine post crisis renewal*. (Eds.). Kyiv: National Institute of Strategic Researches. (in Ukr.).
7. Androshchuk, G. A., & Krainiev, P. P. (2000). *Economic security of enterprise: defense of commercial secret*. Kiev: In Yure. (in Rus.).
8. Kozachenko, A. V., Ponomarev, V. P., & Liashenko, A. N. (2003). *Economic security of enterprise: essence and mechanism of providing*. Kiev: Libra. (in Rus.).
9. Shkarlet, S. M. (2008) *Forming of enterprises' economic security by facilities of their innovative development activation*. (Master's thesis, Kyiv National Economic University by V. Hetman, Ukraine). Kyiv. (in Ukr.).
10. Kovalchuk, T. T. (2004). *Economic security and policy: from experience of professional analyst*. Kyiv: Znannia. (in Ukr.).
11. De Soto, J. H. (1998). *Socialismo, Calculo Economico y Funcion Empresarial*. Madrid: Union Editorial (in Spanish).
12. Sharayev, Yu. V. (2006). *Theory of the economic growth*. Moscow: GU VShE. (in Rus.).
13. Murdoch, L. C. (1997). *Economic factors as objects of security*. Lawrence: Economics security.
14. Kuratko, F. D., & Hodgetts, R. M. (2001) *Entrepreneurship: a contemporary approach*. Columbia: Harcourt College Publishers.
15. Popovichenko, Yu. A. (2014) *Government regulation of the economic security providing system in the sector of small entrepreneurship*. (Master's thesis, Lviv National Agrarian University, Ukraine). Lviv. (in Ukr.).

Received 28.03.2015

Шановні колеги!
Публікація статей у науковому журналі
«Економічний часопис-XXI» – це вихід у міжнародний
науковий простір і перспектива
Вашого кар'єрного росту!
<http://soskin.info/ea/>